

Nr 2 2010

Medsols

Nu eller aldrig

Nu eller aldrig! – sade mig min så kallade magkänsla när året gick in. ”Finns det en enda motståndssak som är värd att lägga tungt krut på i år, är det den systemskiftes- och ödesfråga som kärnkraften är!”

Dels är det trettio års anti-jubileum, dels har regeringen laddat om för att kunna ladda om och frånga folkomröstningsresultatet för gott. Sveken haglar och värst av allt: Människorna verkar ha glömt argumenten. Många yngre förefaller sakna vår gamla (mag-)känsla för att kärnkraft är en genomfarlig verksamhet, från atom till limpa, om ni tillåter liknelsen.

Hur har atomkraftslobbyn lyckats spä ut och dölja sakförhållandena på detta grava sätt under trettio år av väntande?

Antagligen har vi gamlingar, ”som var med när det begav sig”, inte legat i tillräckligt hårt. Varit för godtrogna. Hop-pats på att sanning och demokrati verkligen var ord med någon täckning i vårt land. Under tiden har man manövrerat bort debatten. Min parallellordföring i FMKK Göran Bryntse påtalade lakoniskt för mig att ”de stora drakarna tar helt enkelt inte in våra artiklar”. Nähä.

Så att svara Ja! på frågan om att åtminstone sitta ordförande på årsmötet, var inte svårt för mig. Men Simsalabim och några mötestekniska och mänskliga turer senare fann jag mig den 23 mars även vald till stadig ”parallellordförande” för FMKK.

Gamla hederliga folkampanjen! Jag minns med sådan tydlighet hur jag sålde ”kampanj-tior” redan 1978. För iväg till Nepal och kom hem 1979 bara för att bevittna hur det faktiskt BLIVIT en rejäl kampanj över hela landet. Har varit medlem sedan dess (även om inbetalning av avgift kan ha svajat på grund av både egen och olika kansliers kapacitetsbrister genom åren).

Läser i den gamla MALTE-studiecirkeln och ser att argumentmässigt har egentligen ingenting hänt, mer än att jag blivit vithårig. Kärnkraften är helt enkelt lika farlig, dyr och obehövlig nu som någonsin i min ungdom.

Men nu vännerna; Nu laddar också vi om! Med argument, med klokskap och fonder av kunskap och fakta på vår sida och med vår ideella kraft. Förnybar, luktfritt och gemenskapsskapande. För en vision av hållbarhet, förnyelse och gemenskap i ett levande mänskligt lokalsamhälle med många och decentraliserade och demokratiskt ägda och styrda energigibbarare.

Vad skall in? SOL OCH VIND! Stoppa Riksdagen från återladdningsbeslutet den 17:e juni.

*Lotta Hedström,
nyvald ordförande i FMKK*

Foto: Miljöpartiet de Gröna

Lotta Hedström.

Om du vill veta mer

- Lasse Karlsson – Dagbok mot atomkraft: dagbokmotatomkraft.blogspot.com
- Blogg av Diana Fernlund: pardus1.blogspot.com
- Monica Antonsson – Änglagård, Tjernobyl och kärnkraft: monicaantonssons.blogspot.com
- En blogg om energieffektivisering. Hans Nilsson, Four Fact: www.fourfact.se
- Aktionsgruppen för ett atomkraftsfritt Åland: www.atomkraftsfritt.org
- Glöm inte de viktiga hemsidorna: www.folkkampanjen.se, www.milkas.se, www.mkg.se, www.nejtilluranbrytning.nu, www.greenpeace.org/sweden (skriv kärnkraft i "Sökrutan") www.naturskyddsforeningen.se (skriv kärnkraft i "Sökrutan")

Folkkampanjen mot kärnkraft-kärnvapen

Folkkampanjen är en partipolitiskt obunden ideell förening, som vill att vi alla ska hushålla med naturens resurser och tänka på naturens kretslopp.

Vi vill arbeta för att människorna på jorden ska få en bättre framtid, i ett väl utvecklat samhälle där vi använder energin mer effektivt och producerar el ur förnyelsebara energikällor. I

effektivisering, sol, vind och biobränslen, där hittar vi framtiden.

Folkkampanjen samlar människor i en rörelse, och arbetar för en bred opinion mot kärnkraft och kärnvapen. Vi påverkar beslutsfattare, samlar information, granskar och kritiserar.

Gå med du också!

Ny medarbetare på kansliet

Inger Raaby ska förstärka vårt kansli i Stockholm, vilket gör att vi kan utöka våra telefonfonder.

Vill någon komma och handla eller hämta flygblad så går det också bra. Eftersom ytterdörren har kod är det bäst att ringa före besöket.

Välkomna till Pustegränd 1-3
Måndag - torsdag kl 10-14

Folkkampanjen mot Kärnkraft – Kärnvapen
Pustegränd 1-3, 118 20 Stockholm
Tel: 08-84 14 90
Fax: 08-84 51 81
E-mail: info@folkkampanjen.se
Hemsida: www.folkkampanjen.se

MEDLEMSAVGIFTER FÖR 2010

Medlemsavgift 250 kr/år; familjemedlem 50 kr/år; pensionär; arbetslös, studerande 125 kr/år; stödmedlem 350 kr/år.

Plusgirokonto: 300 90 - 5, betalningsmottagare:

Folkkampanjen mot Kärnkraft – Kärnvapen, glöm inte namn, adress och e-postadress.

Inger Raaby.

BARA SÅ DUVET...

En dag på Bio Rio med filmare mot kärnkraft

Ur "Sista varningen" av Lennart Malmer
"Och stjärnans namn var malört" av Lennart Malmer
"Hotet" av Stefan Jarl
"Med säkerheten som insats",
filmen om Forsmark av Makkan Amini med flera
"Ludmillas röst" av Gunnar Bergdahl

Artister: Anders Linder, Carl-Axel och Monica Dominique
Gruppen VIMMEL spelar rysk, finsk och svensk folkmusik
Eva Moberg berättar om EN DÅNANDE TYSTNAD
KAFÉ ute och inne

Tid: söndag 13 juni kl 15.00-cirka 23.00

Plats: Bio Rio, Hornstulls strand 3, Stockholm, T-bana Hornstull
Biljetter: 100 kr för hela programmet, Studenter, pensionärer 70 kr
Boka nu: www.biorio.se eller 08/66 99 500

Omställning för klimaträttvisa Sommarläger 2-8 augusti, i Eda utanför Uppsala

En vecka då föredrag och workshops blandas med musik, bad och aktioner. Där vi kan diskutera klimatrörelsens frågor och uppgifter i stort och smått, och få inspiration till fortsatt kamp för klimaträttvisa.

Att vara med på lägret kostar 50 kr oavsett hur länge du är med. Sedan tillkommer 25 kr per natt om du vill sova på madrass i tältet och 100 kr per natt om du vill sova i säng. Klimatsmart mat finns att köpa på lägret. Var och en bestämmer själv hur länge man vill vara med, men antalet sängplatser är begränsat

Huvudarrangörer: Miljöförbundet Jordens vänner, Färnebo folkhögskola, Studieförbundet. Folkkampanjen är en av medarrangörerna

Kalender Kampanjåret 2010

Vad händer i Sverige?

- 14 juni kl. 17.30. Seminarium om kärnkraftsbeslutet 17 juni och dess möjliga konsekvenser, och vilka alternativ som finns med Per Bolund, Miljöpartiets energipolitiska talesperson. Plats: SLU, Smedjan, Skara.
- 17 juni. Riksdagen röstar om vi ska öppna upp för mer kärnkraft eller ej.
- Baltic Sea Info Tour besöker: Malmö 3-5 augusti, Stockholm 9-11 augusti
Med information om kärnkraften och dess risker men också om de förnybara alternativen.

Vad händer i Finland?

- 19 juni är en landsomfattande aktionsdag mot kärnkraft som arrangeras av lokalgrupperna till den nationella kampanjen "Rösta farväl till kärnkraft".
- 28 augusti. Med fredlig civil olydnad ska man blockera kärnkraftverken i Olkiluoto.

Styrelsen 2010-2011

Göran Bryntse ordförande, Falun
Lotta Hedström, ordförande, Brösarp
Jan Ternhag, kassör, Stockholm
Erik Danielsson, Umeå
Nina Drakfors, Varnhem
Rolf Hansson, Söderhamn
My Leffler, Bollnäs
Eia Liljegren-Palmær, Töcksfors
Eva Moberg, Stockholm
Kent Pettersson, Nyköping

Peter Eller, Stockholm, suppleant
Eva Selin-Lindgren, Göteborg, suppleant
Anna Kavalenka, Malmö, suppleant

Valberedning: Ingegerd Björklund, Stockholm, sammankallande, tel. 08-63 40 720
Dan Westin, Norrtälje, tel. 0176-577 15

Revisorer: Britta Kahanpää, Vikbolandet
Eva Linderöth, Uppsala

nonuclear.se
miljörörelsens syn på energifrågan

Koldioxidinfångning – dyrt och osäkert

Att pumpa tillbaka koldioxid ner i berget presenteras som ett sätt att få fossila bränslen mer klimatvänliga. Men det finns många frågetecken. Bland annat finns risken för att gasen läcker ut igen.

Vattenfall med flera kraftbolag har presenterat Fågel Fenix alias infångning av koldioxid från bland annat kolkraftverk, så kallad CCS-teknik (Carbon Capture and Storage). Det handlar i regel om att pumpa ner infångad koldioxid från kraftverkens skorstenar till underjorden. Kostnaden varierar beroende på teknikal.

Franska oljebolaget Total prövar sen ifjol att pumpa ner och lagra koldioxid i en tömd gaskälla på 4 500 meters djup. Kostnaden beräknas till mellan 20 och 30 öre/kWh vilket medför att kolkraft blir dyrare än till exempel vindkraft.

Vattenfall tror att kostnaden kan hållas så låg som tio öre/kWh, men det återstår att bevisa. Oftast nöjer man sig med att pumpa ned koldioxiden drygt 1 000 meter under marken. Infångning och lagringen sänker samtidigt verkningsgraden i kolkraftverken med 10-40 procent enligt Greenpeace.

I Sverige har vi bara ett stort kolkraftverk, Värtaverket. Där

har Fortum prövat en teknik, Ultra Low Emission från företaget Sargas, som enligt testförsök klarar att avskilja 95 procent av koldioxiden. Kostnaden är idag oklar men troligen överkomlig.

Hur säker är då CCS-tekniken? År 2004 pumpades i Texas ner 1 600 ton koldioxid 1 500 meter ner under jordytan i ett övergivet olje- och vattenbergum. Redan efter ett års lagring har forskarna funnit kemiska förändringar i berget som leder till snabb nedbrytning av berget och därmed bereder vägen för omfattande läckage. Det handlar om frätning som bland annat skapar gångar i berget. Resultaten har publicerats i tidskriften *Geology*, July 2006 men knappast uppmärksammats i Sverige.

Stoppade försök

Vattenfalls uppmärksammade projekt i östra Tyskland har gått i stå. Borgmästarna i 14 byar runt det aktuella kraftverket har sagt nej tack till underjordiska koldioxidlager. Dessutom måste det tas fram tysk lagstiftning för hur ett koldioxidlager ska få vara och fungera.

Även i Danmark har Vattenfalls planer på koldioxidlagring vid Nordjyllandverket stoppats av lokala intressen. Tursamt nog har energiförbrukningen i Tyskland sjunkit 2009 till den

lägsta nivån på 40 år så behovet av nya kolkraftverk i Tyskland saknas under överskådlig tid. Därför lär det dröja innan det första kolkraftverket med CCS-teknik byggs.

Förnybart billigare

Ingen kan idag ge några garantier för att inte den, med CCS-teknik lagrade koldioxiden, läcker ut i framtiden. Man behöver givetvis testa metoderna under lång tid för att utvärdera risken för läckage. Det är knappast möjligt att storskaligt börja använda CCS-tekniken de närmaste decennierna innan man vet om tekniken verkligen fungerar och inte leder till att koldioxiden läcker upp igen till atmosfären.

Planer finns att pumpa ner 500 miljarder ton koldioxid till enorma kostnader, kanske 500 kr/ton. Därför är det en betydligt säkrare och billigare lösning att istället satsa på förnybar energi och energieffektiviseringar. CCS-tekniken bör vänta tills man vet mer om risken för läckage.

Troligen kommer det att visa sig att för att göra metoden säker kommer kostnaderna att skena iväg och göra hela CCS-idén orimligt dyr, jämfört med vindkraft, solenergi och energieffektiviseringar med mera.

Göran Bryntse

Kärnkraften är INTE koldioxidfri

Urankraftens historia är kantad av vilseledande lögnar, svek, okunskap och felbedömningar.

Energibolaget Eon påstod helt skamlöst i en stor reklamkampanj i mångmiljonklassen att kärnkraften är "helt koldioxidfri". Jag och två personer anmälde då företaget till Konsumentverket (KOV) för vilseledande reklam och marknadsföring. KOV bad Eon förklara sig.

Eon anlät då advokatbyrån Mannheimer Swartling, Nordens ledande advokatbyrå inom affärsjuridik, som efter två månaders funderande svarade med en 58-sidig lunta där argumentationen gick ut på att Eons påstående endast handlade om driften i kärnreaktorerna. Måda!

Man bortser från hela kärnbränslekedjan och gör ingen livscykelanalys (LCA). Med det påståendet säger man förstås att kärnkraft inte har ett dugg med uranbrytning att göra!

Man bortser också från anrikningen av uranet, den kanske mest energikrävande delen i

kärnbränslekedjan – till exempel drivs en anrikningsanläggning i USA av två kolkraftverk. Inte heller räknar man med bränsletillverkning, transporter fram och åter över jordklotet, bygande och rivning av reaktorer och avfallsanläggningar som måste härbärgera atomsoporna i hundratusen år.

Till råga på allt hänvisar Eon till att så gör även kompisarna Fortum och Vattenfall som alla tre med sitt korsvisa samägande utgör ett oligopol.

I anmälan hänvisar jag bland annat till det välrenommerade Stanford University i Kalifornien som gör en analys av 117 vetenskapliga studier vilka bygger på LCA och då kommer fram till ett medeltal på 66 gram koldioxid (CO₂) per kilowattimme (kWh) kärnkraftsel. Man påpekade samtidigt att den ersättningskraft som krävs för de ytterligare minst tio åren det tar att bygga ett kärnkraftverk gör att utsläppen blir minst 100 gram CO₂ per kWh. Slutsatsen blir att urankraften släpper ut minst 100 gram CO₂ per kWh.

Våra kärnkraftverk står då för 10-15 procent av svenska koldioxidutsläpp.

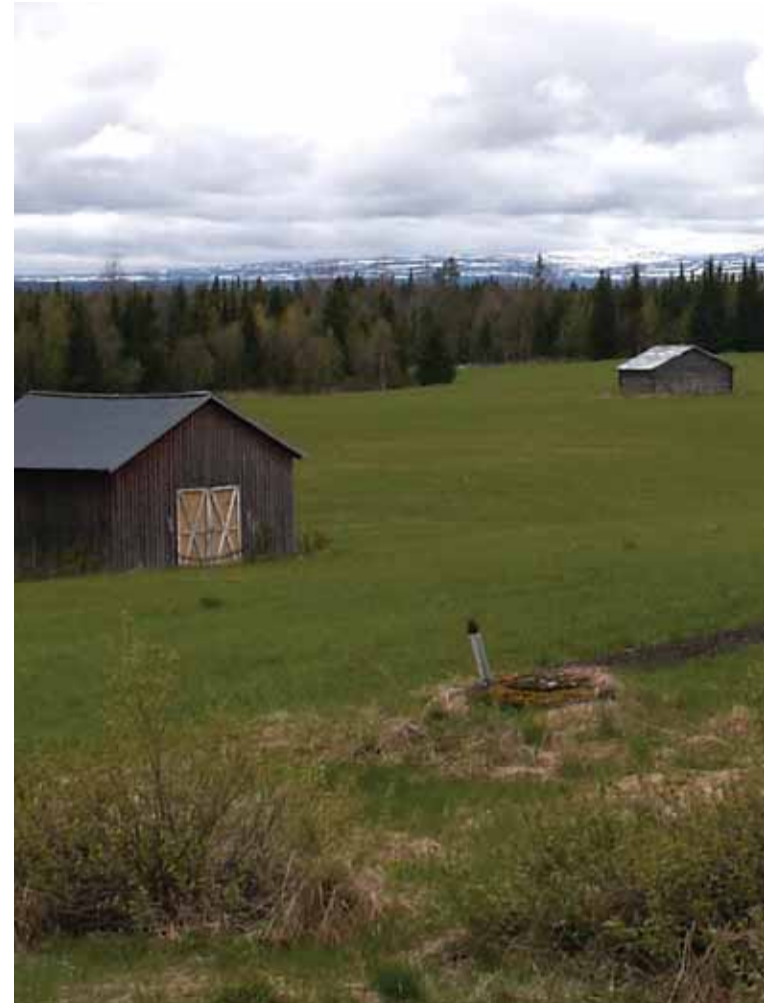
Både sol- och vindkraftverk kan man få igång på ett år.

Den 1:a maj meddelar så media att KOV arbetar med Eons reklamkampanj där det sägs att kärnkraften är en "helt koldioxidfri energikälla" och utreder ett påstående från Fortums webbplats där det hävdas att: "All el du köper från oss produceras koldioxidfritt".

Att vår anmälan tas på allvar av en statlig myndighet är en framgång för miljörörelsen. Men att statsråd i alliansregeringen fortsätter att handskas lika vårdslöst med sanningen som elbolagen är oerhört allvarligt. För hur ofta hör man inte Björklund, Hägglund, Reinfeldt, Hamilton med flera som ett mantra repetera uranlobbyns lögnar om "den rena kärnkraften"?

Nu mera känner jag mig rätt övertygad om att deras osanna uttalanden är avsiktliga och handlar om att sprida myter som styrker de egna ståndpunkterna.

Birgitta Ohlsson

Här ska det finnas mycket uran enligt företaget Aura Energy som har mutat in området.

Landskapsmord eller 400 jobb

Vad skulle det innebära, för människor och miljö, med en alunskiffergruva i Jämtland? Politikerna bjöd in till debatt i början på maj, och lokalen var full med folk.

Den 6 maj samlades mycket folk i Länsbiblioteket i Östersund för att lyssna på en debatt ordnad av Europa Direkt, Jämtlands län. Den leddes av Margareta Winberg (S).

Inbjudna som sakkunniga var Bert Allard, professor miljö kemi vid Örebro universitet och Gustav Åkerblom, representant för prospekteringsföretaget CPM. I panelen fanns en representant för varje parti.

Eftersom de sakkunniga deltagit i programmet *Klotet i Vetenskapsradion* och där framställt som att de av olika skäl var intresserade av att bryta uran, kontaktade jag arrangören och påpekade att det borde finnas någon med från miljörörelsen, helst Olof Holmstrand. Så blev det. Till debatten kom fler än salen rymde men med ståplatser utmed väggarna fick alla plats.

De flesta politikerna var eniga om att det inte skulle vara någon gruva i Jämtland.

Jämtland står för en ren och frisk natur med utvecklingspotential inom ekologiskt jordbruk och ökande turism. 800 nya

jobb skulle kunna skapas i Bergs kommun före 2020. Jan-Olof Andersson (M) ansåg alunskiffern vid Storsjön olämplig för dagbrott, men att andra fyndigheter kanske kunde beaktas, och Per-Olov Olsson (FP) uttryckte försiktigt att en gruva i alunskiffern var helt acceptabelt. Men givetvis ansåg båda att en miljökonsekvensbeskrivning måste göras för att miljö och människor inte skulle skadas.

Väl framför tv-kameran ändrade dock Per-Olov Olsson sitt uttalande. När 1 000 miljarder investeras i uranbrytning måste positiva effekter uppstå, och markägarna skulle kunna få 200 miljoner om året. Han hade inte många anhängare i publiken, möjligen några hemma vid tv:n.

Lokalpressen och Mittnytt hade skickat nya reportrar, och deras rapportering handlade mest om vetot och Euratomfördraget. Landskapsmord som Olof Holmstrand menade skulle begås i Oviken fanns inte med i rubrikerna. En debattör skrev efteråt att det var skrämselfpropaganda.

Text och foto: Diana Fernlund

Utförliga reportage finns på nättidningen: www.321an.se

På www.pardus.blogspot.com (6 maj) beskriver jag mina personliga intryck.

Så nära en härdsmälta har Sverige aldrig varit!

"Med säkerheten som insats – Filmen om Forsmark"

Filmen (dvd 29 min) kan nu köpas från FMKK:s kansli.

Pris 50 kr inklusive porto.

17 juni: Riksdagens avgörande beslut

17 juni behandlar riksdagen kärnkraftfrågan och av allt att döma fullbordas då Centerpartiets svek. En enad opposition behöver fyra nejstämmor från den borgerliga sidan för att stoppa förslagen att avskaffa Avvecklingslagen och slopa Kärntekniklagens förbud mot ny svensk kärnkraft.

Centerpartisterna Solveig Ternström och Eva Selin Lindgren kommer att rösta nej. Däremot har Sven Bergström, också centerpartist, nu meddelat att han kommer att rösta ja. Han har tidigare sagt att han röstar ja om han får igenom de tre yrkanden som hans motion innehåller. Näringsutskottet har tillstyrkt två av dessa yrkanden medan Civilutskottet har avslagit det tredje. Med detta har Bergström ändå förklarat sig nöjd. Några andra riksdagsledamöter har inte uttalat offentligt att de är beredda att rösta nej.

Det handlar om två olika propositioner. Den ena kallas "Kärnkraften – förutsättningar för generationsskifte". Det är den som ger grönt ljus för ny kärnkraft och som behandlas av Näringsutskottet. Bergströms ena förslag innebär att förbudet i mot ny kärnkraft i Kärntekniklagen träder i kraft 1 januari 2011 i stället för 1 augusti i år som regeringen föreslagit. Avvecklingslagen, som gör det möjligt att fatta politiska beslut om att stänga reaktorer, avskaffas däremot redan 1 augusti. Bergströms andra förslag innebär att riksdagen uppmanar regeringen att komma med ett förslag, "en lag eller annan åtgärd", som "tydliggör" att nya reaktorer inte ska få något ekonomiskt stöd av staten.

Löftesbrott

Oppositionen reserverar sig mot Näringsutskottets beslut och avstyrker regeringens proposition

Illustration: Kerstin Abram-Nilsson

i sin helhet. Man skriver att det borgerliga blockets agerande är ett löftesbrott. "De svikna väljarnas dom kan bli hård. Propositionens karaktär av att vara ett hafsverk förstärks dessutom av att Lagrådet inte har givits tillräcklig tid att granska det på sedvanligt sätt." Om de rödgröna vinner valet kommer de att bjuda in till blocköverskridande samtal om energipolitiken och de kommer att återinföra Avvecklingslagen. Dessutom kommer de att sätta stopp för ändringarna i Kärntekniklagen och behålla förbudet mot ny kärnkraft.

Ansvar vid olycka

Regeringens andra proposition heter "Kärnkraften – ökat skadeståndsansvar" och handlar framför allt om reaktorägarnas ansvar vid en eventuell olycka. Det är en komplicerad fråga som inga journalister har satt sig in i. Därför har regeringen, och särskilt dess miljöminister Andreas Carlgren, kunnat stå i stort sett oemotsagda när de påstått att de föreslår "ett obegränsat ansvar" för reaktorägarna.

Problemet är att reaktorägarna inte kommer att ha tillräckligt med säkerheter och tillgångar för att leva upp till detta "obegränsade ansvar" om en mycket

allvarlig olycka skulle inträffa. Regeringens förslag innebär att ersättningar garanteras upp till 15 miljarder kronor men i regeringens egen proposition skriver man att skadorna vid en allvarlig olycka kan uppskattas till några hundra miljarder kronor.

Vattenfalls tyska bolag

Kärnkraftreaktorerna ägs av bolag med begränsade tillgångar. En avgörande fråga är därför om moderbolaget ska träda in och finansiera det "obegränsade ansvar" som reaktorägaren åläggs av lagstiftaren.

Detta kallas ansvarsgenombrott och är idag inte möjligt enligt svensk lag och regeringen är inte intresserad av att ändra lagen. Sven Bergström nämner denna fråga men ställer inga konkreta krav.

De rödgröna går i sin motion (som säkert avslås) ett stycke längre och kräver att regeringen tar upp frågan på nytt. I tysk lagstiftning är ansvarsgenombrott möjligt – det är därför Vattenfalls alla tillgångar står på spel om en allvarlig kärnkraftsolycka inträffar i ett kärnkraftverk som tillhör något av Vattenfalls tyska dotterbolag.

Lasse Karlsson

Läs mer på www.dagbokmotatomkraft.blogspot.com

Se till att synas på stan

Ett gäng har varannan tisdag jämn vecka stått på Mynttorget i Stockholm, delat ut flygblad, sålt solmärken och diskuterat energi med intresserade.

På grund av prinsessbröllopet har vi inga polistillstånd för juni månad. Det hindrar dock inte att man kan gå till kansliet och hämta material för att sedan ge sig ut på stan för att fortsätta verksamheten – när som helst, var som helst.

Det är inte många dagar kvar till 17 juni, så har du möjlighet, ring en eller flera kompisar och ge er ut på stan – Centralstation, Sergels torg eller området där du bor!

Viktigt att vi syns!

Inger Widell

Foto: Lasse Karlsson

Ett glatt gäng en tisdag på Mynttorget i Stockholm.

FMKK i Sverige

Filmvisning i Hälsingland

My Leffler genomkorsar hela Gävleborgs län och visar filmerna "Med säkerheten som insats" och "Och stjärnans namn var Malört". Hittills har filmen visats på 12 platser.

Trevliga diskussioner Falköping

Lördag 7 maj var det manifestation på torget i Falköping. Det blev flygbladsutdelning och trevliga diskussioner med Falköpingsborna trots snålblåst och regn.

Det blev också en bra artikel i Falköpingstidningen, både på lördagen och måndagen.

Tal och musik på Sergels torg

På Segels torg i Stockholm var det 23 mars manifestation mot Kärnkraft och kärnvapen på årsdagen 30 år efter folkomröstningen.

Det var omväxlande tal och musik. Några av talarna var Birgitta Hambraeus, Solveig Ternström (som tappat rösten men tolkades av Akko Karlson), Ewa Larsson, Anita Lilburn (ARK), Jytte Guteland (SSU), Jakop Dalunde (Grön Ungdom), Frida Fleischer (FI), Per Hegelund och Anita Goldmann. Marika Lagerkrantz läste dikter av Tage Danielson.

För ovanlighetens skull kom massmedia – TV, radio och några tidningar. Längre intervjuer gjordes med Solveig Ternström och Birgitta Hambraeus. Dagen avslutades med samvaro och fika i Teaterbaren på Kulturhuset.

Flygblad på Skaras torg

24 april var det en manifestation i Skara till minne av Tjernobyl-olyckan 26 april 1986. Vi delade ut flygblad på torgen i Skara. Det blev flera tillfällen till debatter och diskussioner och vi syntes bra.

Vi blev också intervjuade av SKLT.

Foto: Förhållanden

Utdelning av flygblad i Skara. Malin Larsson, Amir Memec, Maurico Freljij, Nina Drakfors med Moa.

På årsdagen i Norrköping

På årsdagen av folkomröstningen om kärnkraft, 23 mars, gjorde FMKK i Norrköping gemensam sak med Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Ett 40-tal personer kom och flera ortstidningar var på plats.

Tjernobylminnesstund i Laholm

Kvinnor för fred och Folkkampanjen mot Kärnkraft-Kärnvapen höll sin årliga Tjernobylminnesstund den 26 april på Stortorget i Laholm. I sitt korta tal pekade Bengt Enqvist på att kärnkraften inte bara är utomordentligt farlig i sig utan dessutom har spridit kärnvapen. Alla kärnkraftsreaktorer som använder uran producerar vapenmaterialet plutonium som kan användas till kärnvapen.

Redan på 70-talet varnade chefen för Storbritanniens Atomforskningsinstitut för att plutonium från kärnkraftsreaktorer skulle kunna hamna i händerna på terroristgrupper. Att propagera för kärnkraft i nya länder är som att propagera för fler potentiella kärnvapenländer.

Avslutningsvis lade medlemmarna blommor vid rådhuset, "Till minne av Tjernobyls offer 26 april 1986 - 2010".

Ja till uran i Oviken

Moderaterna i Berg ställer sig nu positiva till en uranbrytning i Oviken och begär i en motion att fullmäktige ska upphäva sitt tidigare beslut att säga nej till prospektering och brytning, rapporterar Östersunds-Posten 2 juni.

– Vi är för en brytning av uran om brytningen kan ske på ett säkert sätt för både människor och miljö. En brytning innebär stora möjligheter för kommunen både när det gäller nya företagsetableringar och nya arbetstillfällen, säger gruppleadare Elise Ryder-Wikén (M).

Även Folkpartiet har, som ÖP tidigare berättat, intagit en positiv hållning till en tänkt uranbrytning i Oviken.

Juridiska aspekter på Miljöprovningen

Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, anordnade ett seminarium i Uppsala 28 maj med titeln "Kärnavfall – hot och möjligheter".

På seminariet deltog bland andra Oscar Alarik, Miljöjurist på Naturskyddsföreningen. Han belyste de många juridiska aspekterna på miljöprovningen av ett slutförvar.

Något många i publiken inte visste var den roll som fanns mellan juridiken och politiken.

När det gäller provningen enligt Kärntekniklagen är den centrala myndigheten regeringen. De centrala besluten kommer inte att tas av domstolar utan av de politiska församlingarna – nämligen kommunen och regeringen, och de blir mycket svåra att överklaga.

Provningen enligt Miljöbalken börjar i Miljödomstolen, men själva tillåtighetsbeslutet tar regeringen (enligt 17 kap. Miljöbalken), som därmed föregriper en del av provningen. Miljödomstolen får inte avslå regeringens beslut, däremot får de upprätta villkor på hur det

Illustration: Oscar Alarik

ska göras. Då finns det två saker som kommer att hända. Det ena är att kommunerna kan använda sitt kommunala veto – men det lär väl knappast bli fallet i Östhammars kommun. Detta är annars den största chansen för att kunna rå på beslutet – och så beror det förstas på vilken regering som sitter just då.

Regeringen sitter mitt i alla provningarna, så ytterst är det den som beslutar om "ja" eller "nej".

Det är alltså inte en domstolsprocess – utan en speciell svensk konstruktion där det är de politiska myndigheterna som prövar.

Inger Widell

Världen vaggas till ro

De allra flesta tittar bort medan världshistoriens mest ödesdigra misstag sakta avslöjas i hela sin vidd. De få som får del av informationen tänker att så kan det väl inte vara, det skulle ju aldrig alla dessa kloka välmenande människor kunna gå med på.

Precis så har det tänkts flera gånger förr i historien. Nu handlar det om idén att man kan sprida tekniken och materialet till kärnvapen över världen utan att riskera spridning av dessa vapen.

Världen tycks ha vaggats till ro i förlitan på att det hela övervakas av IAEA med icke-spridningsavtalet, NPT, som verktyg. Alla som oroats av

sambandet kärnkraft-kärnvapen har fått höra att gränsen upprätthålls av IAEA och NPT, och Sverige har setts som en pålitlig drabant till NPT.

Fortfarande är det moltyst om att Sverige – genom att avstå från sin vetorätt – medverkade till att Indien – en kärnvapenmakt som inte äger anslutning till NPT – fick ett avtal med USA om civil kärnkraft. Carl Bildt har aldrig ställts till svars för sitt beslut att genom Sverige underminera NPT.

Nu utnyttjar Kina det här sveket till att legitimera sin egen export av kärnkraftreaktorer till Pakistan – likaledes en kärnvapenmakt som står

utanför NPT. Och USA väntas acceptera Kinas kärnkraftaffär med Pakistan för att få Kinas stöd för sin politik gentemot Iran.

När nu NPT ska reformeras framstår hela grundförutsättningen som illusorisk. Vad ska vi ha dessa avtal till? Ska de bara tjäna till att hålla kärnkraftmotståndarna lugna, och tillämpas enbart när det tjänar maktpolitiska syften?

IAEA ägnar sin mesta energi åt att sprida civil kärnkraft. Senast hade IAEA en sammandragning i Paris (mars 2010), där ett 60-tal länder skulle uppmanas att satsa på kärnkraft. Mötet inleddes av president Sarkozy, som nyligen rest runt och krängt fransk kärnkraft i länder som Marocko, Algeriet, Saudiarabien och Förenade Arabemiraten, alla med enorm potential för solenergi!

Det här måste få ett slut. IAEA:s mandat måste radikalt förändras, hur naivt det än låter. IAEA ska uteslutande – men på allvar – arbeta med kontroll och nedrustning, även av stormakterna.

Vad världen behöver är ett FN-organ som bistår medlemsländerna med att skaffa sej en förnybar, effektiv och säker energiförsörjning.

Eva Moberg

Samrådsmöte i Östhammar

Det har uppstått en spricka mellan miljörelsens organisationer och SKB när det gäller samrådet om kärnavfallsbolagets ansökan om ett slutförvar för kärnavfall i Forsmark.

Redan efter februarimötet i Östhammar deklarerade SKB att samrådet var avslutat. Men kritiken, under och efter mötet, var hård från Östhammars kommun, Strålsäkerhetsmyndigheten, Kärnavfallsrådet och miljörelsens organisationer.

Följden blev att SKB fick krypa till korset och kalla till ett nytt "sista" samrådsmöte i Östhammar 3 maj. Men också efter detta möte kvarstår kritiken från miljörelsens organisationer som har helt andra krav än SKB på ett meningsfullt samråd.

Långsiktig säkerhet

Kärnan i tvisten handlar om att SKB vägrar att lämna ut underlag för sina ställningstaganden i flera viktiga frågor. Det gäller framför allt analysen av den långsiktiga säkerheten, värderingen av alternativa metoder för slutförvaret och själva platsvalet.

SKB har lämnat en del uppgifter i sin preliminära miljö-

konsekvensbeskrivning (MKB) och gav muntlig information vid mötet i Östhammar 3 maj. Men det fullständiga underlaget presenteras först när den slutliga MKB:n lämnas in i slutet av året. Det är detta som kritiserar av miljöorganisationerna. De menar att samrådet om underlaget ska ske innan den slutliga MKB:n lämnas in. SKB, för sin del, tolkar samråd som de olika parternas rätt att lämna in synpunkter – utan att ha kunnat studera underlaget.

Kritik från miljörelsen

I dagsläget finns inget som tyder på att SKB kommer att bjuda in till ännu ett samråd om slutförvaret. Man hänvisar i stället till behandlingen i Miljödomstolen och Strålsäkerhetsmyndigheten – en process som kan ta uppemot fem år och inleds när ansökan lämnats in.

Kritiken från miljörelsen kommer från MKG (Miljöorganisationernas Kärnavfallsgranskning), MILKAS (Miljörelsens kärnavfallssekreteriat), Aktionsgruppen för ett atomkraftsfritt Åland samt föreningen Ålands Natur och Miljö.

Lasse Karlsson

Stängda grindar till kärnbränslefabriken i Västerås.

Hit men inte längre

Tyvär fick jag avslag på min förfrågan om att få komma in på kärnbränslefabriken Westinghouse Electric Sweden i Västerås för att göra en intervju.

Kärnbränslefabriken är en viktig anläggning. Där tillverkas kärnbränsle både till svenska och utländska kärnkraftverk.

Hur säkra är de många transportererna till och från anläggningen, hur hanterar man avfallet som nu förvaras inne på området i väntan på att Studsvik ska ta emot det?

Hur klarar man av att i fortsättningen skydda de anställda mot kontaminering?

Sedan man införde mera reguljära kontroller, har det upptäckts att många utsatts för högre stråldoser än vad som är acceptabelt – och verksamheten har funnits i över 30 år. Strålsä-

kerhetsmyndigheten har satt anläggningen under särskild uppsikt året ut.

Helt nyligen blev en anställd vid anrikningsanläggningen i Gronau i Tyskland skadad då han skulle kontrollera en behållare som skulle varit rengjord av Westinghouse, men som visade sig innehålla rester av uranhexafluorid.

Varför finns ingen säkerhetsnämnd som annars måste finnas vid kärnkraftverken, särskilt som man nu fått utöka produktionen med 50 procent? Hur oroliga ska västeråsarna vara för vad som släpps ut till luft och vatten?

Många frågor väcks när man undersöker verksamheten, därför kommer jag att fortsätta med det och återkommer då jag vet mera.

Text och foto: Inger Widell

Obs! Missa inte intervjun med Birgitta Hambraeus på sidan 16.

Illustration: Kerstin Abram-Nilsson